

BIBLIOTEKININKYSTĖS KATEDRA 1966—1967 METAIS

D. KASTANAUSKAITE

Bibliotekininkystės katedros dėstytojai, be savo tiesioginio uždavinio — mokslinių bibliotekininkystės ir bibliografijos specialistų ruošimo, dirba ir mokslinį-tiriamąjį darbą. Pastaraisiais metais buvo nagrinėjamos bibliografijos, bibliotekų bei kitų kultūros-švietimo įstaigų, knygos ir spaudos istorijos Lietuvoje problemos. Šioms problemoms spręsti skirtos disertacijos, skelbti moksliniai straipsniai respublikinėje ir sąjunginėje spaudoje. Be to, dėstytojai padeda respublikos bibliotekoms spręsti mokslinės-techninės informacijos ir bibliografijos, nacionalinės bibliografijos sudarymo metodikos, bibliotekų darbo automatizacijos ir mechanizacijos, skaitytojų interesų tyrimo, bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo ir kitus mokslinio bibliotekų darbo organizavimo uždavinius. Jie dalyvauja bibliotekų darbuotojų konferencijose bei seminaruose, kuriuos patys rengia, svarsto aktualius bibliotekų darbo klausimus.

Istorijos mokslų kandidatinė disertacija

1966 m. lapkričio 24 d. Istorijos ir filologijos fakulteto taryboje dėstytoja Z. Zaveckienė apgynė disertaciją „Lietuvos komjaunimo spauda (1919—1940.VI)“. Disertacijos vadovas — Partijos istorijos instituto prie Lietuvos KP CK vyr. mokslinis bendradarbis istorijos mokslų kandidatas K. Dirvelė.

Disertaciją sudaro įvadas, trys dalys ir išvados. Disertacijos pabaigoje pateiktos autorės sudarytos Lietuvos komjaunimo periodinių ir atskirų leidinių bibliografijos už 1919—1940 m. birželio mėn. laikotarpį (146 pavadinimai).

Pirmojoje disertacijos dalyje — „Lietuvos komjaunimo spaudos atsiradimas ir jos vaidmuo 1919 m.“ — aiškinamos sąlygos, kuriose kūrėsi Lietuvos komjaunimas ir atsirado jo spauda, atskleidžiama, koku būdu buvo spausdinami ir platinami komjaunimo leidiniai, aiškinamas tų leidinių vaidmuo Lietuvoje proletarinės revoliucijos metu.

Antrąją disertacijos dalyje — „Lietuvos komjaunimo spaudos leidimas ir platinimas buržuazijos diktatūros metais (1920—1940.VI)“ — nagrinėjama komjaunimo spaudos atgaivinimas pogrindžio sąlygomis ir jos uždaviniai, komjaunimo spaudos leidimo technika, nurodomos leidimo vietos, redaktoriai, bendradarbiai, korespondentų aktyvas, tiražai ir kt., apibendrinamos pagrindinės spausdintų leidinių teminės linijos, kalbama apie leidimo tempus, spaudos platinimą.

Trečioji disertacijos dalis — „Lietuvos komjaunimo spaudos vaidmuo, auklėjant darbo jaunimą marksizmo-leninizmo idėjų dvasia ir telkiant jį

kovai prieš buržuazijos diktatūrą“ — skirta Lietuvos komjaunimo spaudos turiniui nagrinėti, pagrindinei politinei linijai apibūdinti, idėjinei minčiai išaiškinti, spaudos vaidmeniui klasių kovoje atskleisti.

Disertacijos pabaigoje — visą medžiagą apibendrinančios išvados.

Disertaciją teigiamai įvertino oficialūs oponentai — profesorius V. Serbenta (Minskas), profesorius D. Budrys ir istorijos mokslų kandidatė doc. S. Noreikienė.

Mokslinis Lietuvos komjaunimo spaudos (1919—1940.VI) tyrinėjimas, kaip pažymėjo disertacijos oponentai, yra rimtas indėlis į spaudos, kultūros ir revoliucinio judėjimo Lietuvoje istoriją.

Bibliografija ir mokslinė techninė informacija

Bibliotekininkystės katedros nariai aktyviai dalyvavo 1966 m. pabaigoje Tarpžinybinės bibliotekų tarybos Mechanizavimo komisijos įkurtame klube „Biblioteka—Informacija—Mechanizacija“ (BIM).

1967 m. spalio 24 d. pedagogikos mokslų kandidatas, einąs docento pareigas K. Sinkevičius supažindino klubo BIM narius su JAV bibliotekų technologizavimo planu ir jo vykdymu.

1967 m. gegužės 31—birželio 1 d. Lietuvos TSR Valst. respublikinėje bibliotekoje įvykusiame Visasąjunginiame bibliotekų darbuotojų pasitarime mokslinių bibliotekų informacinio darbo klausimais K. Sinkevičius nagrinėjo mokslinių bibliotekų darbo koordinavimo respublikoje klausimus.

1967 m. birželio 28—29 d. Palangoje įvyko antroji Lietuvos informatikų konferencija, nagrinėjusi informacinio darbo problemas; joje ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į šio darbo mechanizavimą. Pedagogikos mokslų kandidatas, einąs docento pareigas V. Lyrovas pranešime lieti informacinės sistemos vienybės klausimą, o K. Sinkevičius skaitė pranešimą apie bibliotekininkystės ir dokumentalistikos santykį užsienyje.

TBT Bibliografinės komisijos veikloje aktyviai dirbo katedros dėstytojai bibliografai. 1967 m. sausio 10 d. įvykusiame posėdyje filologijos mokslų kandidatas vyr. dėstytojas J. Basiulis nušvietė bibliografinių darbų leidimo būklę ir perspektyvas respublikoje.

1967 m. balandžio 13—19 d. Estijoje vykusio Pabaltijo respublikų Mokslų akademijų darbuotojų seminaro-pasitarimo dalyviai iš klausė J. Basiulio pranešimą — „Nacionalinės bibliografijos sudarymo problemos“.

Dėl lituanikos bibliografavimo

Bibliografų ir bibliotekininkų diskusijas visasąjunginiu mastu sukėlė pedagogikos mokslų kandidato V. Lyrovo iškelta koncepcija dėl lituanikos tipo leidinių bibliografavimo. Pastaraisiais metais lituanika įtraukiama į Lietuvos TSR Knygų rūmų leidžiamą „Spaudos metraščių“, kaip sudedamoji valstybinės registracinės bibliografijos dalis. Leningrado Kultūros instituto vyr. dėstytoja I. Gudovščikova yra tos nuomonės, kad lituanikos tipo medžiagą reikia skirti prie kraštotyrinės bibliografijos; įtraukti ją į „Spaudos metraščių“ yra netikslinga. Pastaroji nuomonė ir sukėlė tiek praktikų, tiek respublikos bibliografų teoretikų pasipriešinimą.

Lituanikos bibliografavimo klausimas, dalyvaujant katedros dėstytojams, buvo apsvaistytas 1967 m. birželio 10 d. Lietuvos TSR Knygų rūmų darbuotojų pasitarime, o 1967 m. birželio 20 d. — TBT išplėstiniame Bibliografinės komisijos posėdyje. Pasisakė ir diskusijose dalyvavo J. Basiulis, V. Lyrovas, G. Raguotienė, K. Sinkevičius, V. Žukas. Išskėlus lituanikos, kaip svarbaus informacijos šaltinio, reikšmę, buvo išreikšta bendra nuomonė, kad dabartinis šio tipo medžiagos skelbimo būdas — labiausiai

linkamas ir kad lituanikos bibliografija yra skirtina prie valstybinės registracinės bibliografijos kaip sudėtinė jos dalis.

Sociologinių tyrinėjimų klausimu

1968 m. pabaigoje katedroje sudaryta Sociologinių skaitytojų interesų tyrinėjimo komisija (pirmininkas — dėstytojas P. Saudargas).

1967 m. vasario 28—kovo 3 d. Leningrade N. Krupskajos Kultūros institute buvo surengta keturioliktoji dėstytojų mokslinė-praktinė konferencija, aptarusi sociologinių tyrimų Leningrado bibliotekose rezultatus. Konferencijoje dalyvavo P. Saudargas.

1967 m. kovo mėn. vykusiame vaikų bibliotekų darbuotojų pasitarime buvo paliestas ir sociologinių tyrimų vaikų bibliotekose klausimas. Diskusijose dalyvavo pedagogikos mokslų kandidatė G. Raguotienė.

1967 m. balandžio 7—8 d. bibliotekininkystės katedra surengė konferenciją skaitytojų interesų tyrimo klausimais. Konferencijos tikslas buvo išnagrinėti skaitytojų interesų tyrinėjimo problemas TSR Sąjungoje ir užsienyje, pasidalinti praktiniu Lietuvos TSR bibliotekininkų patyrimu. Konferencijoje dalyvavo Valst. V. Lenino bibliotekos darbuotoja N. Dobrynina. Ji skaitė pranešimą „Kai kurie tarybinio skaitytojo tyrimo rezultatai“. Minsko Valst. A. M. Gorkio pedagoginio instituto bibliotekininkystės katedros dėstytoja M. Pokalo skaitė pranešimą „Baltarusijos TSR kaimo gyventojų skaitymo interesai ir jų patenkinimo klausimai“, konferencijoje dalyvavo ir kiti Baltarusijos ir Estijos bibliotekininkų atstovai.

Respublikos bibliotekininkai praktikai skaitė pranešimus: „Kauno zonos masinių bibliotekų skaitytojų interesų tyrimas“ (Kauno Viešosios bibliotekos direktoriaus pavaduotojas J. Baltušis), „Kai kurios skaitytojų sudėties ir jų tyrimų kitimo tendencijos Vilniaus masinėse bibliotekose“ (Vilniaus miesto 4-osios masinės bibliotekos vedėja J. Radčenko), „Jaunimo skaitytojų interesų analizė Vilniaus Viešojoje A. Mickevičiaus bibliotekoje (šios bibliotekos darbuotoja A. Čipkienė) ir kt.

Informacijos vartotojų poreikių tyrimo būklę aiškino Respublikinio mokslinės-techninės informacijos ir propagandos instituto informacijos skyriaus vedėjas A. Kancleris. Lietuvos TSR MA Istorijos instituto menotyros sektoriaus mokslinė bendradarbė R. Krukaitė skaitė pranešimą apie paskutinio dešimtmečio lietuviškos knygos grafiką.

P. Saudargas teoriškai apibendrina sociologinius tyrimus kaip mokslinio skaitytojų interesų studijavimo metodą. Skaitytojų bibliografinius interesus ir jų tyrimą apibūdino V. Lyrovas. Duomenų apie skaitytojų sociologinių interesų tyrimo rezultatus užsienyje pateikė K. Sinkevičius („Sociologiniai skaitytojų interesų tyrimai užsienio bibliotekose“), G. Raguotienė kalbėjo apie vaikų skaitymo interesų tyrimą užsienyje, docentas V. Zukas — apie rekomendacinės bibliografijos visuomenines funkcijas buržuazijos valdymo metais Lietuvoje (1919—1940).

1967 m. rugsėjo 5—8 d. Vilniuje viešėjęs Leningrado Kultūros instituto vyr. dėstytojas B. Bankas skaitė paskaitas dėstytojams ir studentams skaitytojų interesų tyrimų klausimais.

Studentų ir absolventų mokslinės konferencijos

Prie bibliotekininkystės katedros veikia studentų mokslinis būrelis (pirmininkas — VVU Studentų mokslinės draugijos narys, IV kurso studentas A. Samėnas). Būrelio veiklai vadovauja pedagogai — K. Sinkevičius (1966 m.) ir V. Lyrovas (1967 m.).

1966 m. spalio 27—30 d. vykusioje SMD devynioliktoje konferencijoje veikė bibliotekininkystės sekcija. Iš devyniolikos mokslinio būrelio narių — šeši studentai skaitė pranešimus. Bibliotekininkystės sekcijoje antrąją vietą užėmė A. Samėno pranešimas „Bulgarijos liaudies respublikos čitališčių bibliotekos“ (darbo vadovas — K. Sinkevičius), trečiąją vietą — II kurso studento A. Markelio pranešimas „Žurnalo „Vaivorykštė“ bibliografija“ (darbo vadovas — doc. V. Žukas).

1967 m. spalio 12—14 d. įvyko dvidešimtoji SMD konferencija. Bibliotekininkų sekcijoje buvo perskaityti 7 pranešimai. Antroji vieta vėl teko A. Samėnui už darbą „Tarpautinės bibliotekinės statistikos klausimai“ (darbo vadovas — K. Sinkevičius), trečioji — IV kurso studentei B. Mackevičiūtei už darbą „Literatūros apie Lietuvą propaganda Maskvos miesto A. Čechovo bibliotekoje“ (darbo vadovas — Ž. Zaveckienė).

Studentai bibliotekininkai palaiko ryšius ir su sąjunginių respublikų studentais. Į VVU SMD organizuotas konferencijas buvo atvykę studentai bibliotekininkai iš Estijos ir Azerbaidžiano. 1967 m. lapkričio 22—23 d. A. Samėnas ir B. Mackevičiūtė dalyvavo Estijos Pedagoginio instituto (Taline) SMD konferencijoje. 1967 m. gruodžio 20—24 d. A. Samėnas būvojo Gruzijoje, kur užmezgė ryšius su Tbilisi universiteto studentais.

Į 1967 m. gruodžio 13—15 d. katedros organizuotą konferenciją buvo pakviesta aštuoniolika stacionaro ir devynios neakivaizdininkų laidos. Atvyko apie 250 VVU ir kitų TSRS aukštųjų bibliotekininkystės mokyklų absolventų. Konferencija dirbo keturiomis sekcijomis: 1) mokslinių bibliotekų sekcija, 2) vaikų ir mokyklų bibliotekų sekcija, 3) masinių bibliotekų sekcija, 4) bibliotekų darbo mechanizavimo ir automatizavimo sekcija. Konferencijos dalyviams buvo perskaityta apie 40 pranešimų, tame tarpe — K. Sinkevičiaus pranešimas „Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 50-osios metinės ir tolesni bibliotekų darbo vystymo uždaviniai“, J. Basiulio — „Bibliotekininkystės specialybės darbuotojų rengimo Lietuvos TSR rezultatai ir perspektyvos“, Ž. Zaveckienės — „Dėl „Komjainimo tiesos“ pradininko“. Apie kai kuriuos spaudinių aprašo taisyklių pakeitimus informavo V. Stonienė. P. Saudargas išdėstė skaitytojų interesus psichologijos klausimą. V. Lyrovas dalyvavo diskusijose. Padarė pranešimus ir kiti bibliotekininkai praktikai. Konferencijoje buvo priimtas nutarimas — geriau parengtus absolventų pranešimus paruošti spaudai.

Pasitarimuose ir konferencijose įvairiais bibliotekų darbo klausimais

1966 m. rugpiūčio 28—rugsėjo 2 d. vykusiame respublikos bibliotekininkų seminare-stovykloje Giruliuose dalyvavo K. Sinkevičius. Jis apibendrinė aktualius Lietuvos TSR bibliotekų istorijos klausimus. G. Raguotienė padarė pranešimą apie emocinį vaiko skaitytojo auklėjimą. Šį pranešimą G. Raguotienė skaitė ir Šiaulių zonos vaikų ir mokyklų bibliotekininkų pasitarime.

1967 m. kovo 2—3 d. Maskvoje Visasąjunginės tarpžinybinės katalogavimo komisijos posėdyje, sukviestame aptarti diskutuojamus spaudinių aprašo klausimus, dalyvavo V. Stonienė.

1967 m. kovo 25 d. įvykusiame Vilniaus zonos vaikų ir mokyklų bibliotekininkų seminare ir 1967 m. balandžio 27 d. Šiaulių zonos bibliotekų darbuotojų seminare G. Raguotienė skaitė pranešimą „Bibliotekininko pedagoginis pasiruošimas“.

1967 m. lapkričio 27—gruodžio 2 d. Maskvoje įvyko stambiųjų bibliotekų ir kultūros institutų jungtinė mokslinė sesija, skirta Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos 50-mečiui. Čia buvo aptarti bibliotekininkystės išvystymo šalyje per 50 metų rezultatai. Lietuvos TSR bibliotekininkų delegacijos sudėtyje dalyvavo G. Raguotienė ir K. Sinkevičius.

Ryšiai su užsieniu

Jau pora metų K. Sinkevičius dalyvauja tarptautinės bibliotekininkų asociacijos IFLA/FIAB sesijose (1966 m. rugsėjo mėn. dalyvavo 32-ojoje sesijoje Olandijoje, 1967 m. rugpiūčio mėn.—33-ojoje sesijoje Kanadoje—JAV). Šiose konferencijose nagrinėtas problemas K. Sinkevičius išdėstė pranešimuose, paskelbė spaudoje.

Bibliotekininkystės katedra nenutraukia ryšių su buvusiu katedros vedėju dabartiniu SNO D. Hameršeldo bibliotekos direktoriumi doc. L. Vladimirovu. Jis aplanko Lietuvą kiekvienais metais, domisi katedros ir respublikos bibliotekų veikla. 1967 m. liepos 27 d. klubas BIM surengė susitikimą su viešėjusiu Vilniuje L. Vladimirovu. Jis apibūdino JAV bibliotekų (tame tarpe SNO D. Hameršeldo bibliotekos) darbą, mechanizuoja jant bibliotekų darbo procesus. Buvo aptartos Lietuvos bibliotekų automatizavimo ir mechanizavimo galimybės, paliesta bibliografijos ir informacijos tarpusavio ryšio problema.

1967 m. liepos mėn. Vilniuje G. Raguotienė skaitė paskaitą Lenkijos lietuviams mokytojams. Paskaitos tema—„Lietuvių vaikų literatūra ir užklasinis skaitymas“.

1967 m. rugsėjo mėn. katedra suorganizavo dešimties dienų gamybinę-turistinę išvyką po Lenkijos liaudies respubliką. Išvykoje dalyvavo beveik visos katedros kolektyvas (V. Lyrovas, G. Raguotienė, P. Saudargas, V. Stonienė, Z. Zaveckienė, V. Žukas), taip pat šios katedros dėstytojas valandininkas A. Kancleris, Kauno Politechnikos instituto mokslinės bibliotekos direktorė S. Užkuraitė, Lietuvos TSR Knygų rūmų darbuotojos M. Lyrova ir G. Juodpalytė, VVU Mokslinės bibliotekos, Mokslų akademijos Centrinės mokslinės bibliotekos, Respublikinės mokyklų bibliotekos ir kitų įstaigų darbuotojai).

Buvo apžiūrėti didžiausi Lenkijos miestai: Varšuva, Gdynia, Gdanskas, Poznanė, Krokuvą, Zakopanė, taip pat Zalgirio paminklas, Malburgo pilis, Osvencimo koncentracijos stovykla. Greta kultūrinio Lenkijos gyvenimo—muziejų, koncertų, teatrų—išvykos dalyviai domėjosi savo profesijos draugu—Lenkijos bibliotekininkų ir bibliografų—darbu: aplankė Lenkijos Nacionalinę biblioteką Varšuvoje, Jogailaičių universiteto ir Mokslų akademijos bibliotekas Krokuvoje, susipažino su tų bibliotekų ir arklių jų skyrių darbo specifika, tarėsi dėl tolesnio bibliotekų avimo.

Organizaciniai ir kiti klausimai

1. Sudaryta Bibliotekinė-bibliografinė komisija (1966 m. birželio mėn.); jos pirmininku paskirtas J. Basiulis. 1966 m. birželio 4 d. Prie Lietuvos Katalogavimo komisijos pirmininke paskirta V. Stonienė. 2. Atstauskaitė vasario 22 d. Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos išaku už aktyvų dalyvavimą respublikos visuomeniniame gyvime. K. Sinkevičius apdovanotas medaliu „Už pasižymėjimą darbe“. 3. gegužės mėn. Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokyklų istorija, siekdama sutelkti mokslinius bibliotekininkystės ir bibliotekininkų tyrimus, labiau koordinuoti mokslinį darbą ir jo publikavimą.

mą, pertvarkė mokslo darbų „Bibliotekininkystės ir simai“ leidimą. Sudaryta nauja leidinio redakcinė kolegija, į ją įėjo Lietuvos Respublikos mokslų akademijos Centrinės mokslinės bibliotekos mokslinis sekretorius J. Galvydis, Valst. respublikinės bibliotekos informacinės bibliografijos skyriaus vedėjas S. Tomonis ir šios bibliotekos direktoriaus pavaduotoja V. Vilkienė, VVU Mokslinės bibliotekos direktorius J. Tornau, Knygų rūmų direktorius A. Ulpis ir bibliotekininkystės katedros dėstytojai — V. Lyrovas, G. Raguotienė (ats. redaktorė) ir K. Sinkevičius.

Nuo 1967 m. spalio 1 d. katedros vedėjas doc. V. Žukas perves-tas į mokslinius bendradarbius daktaro disertacijai „Lietuvių bibliografijos istorija (iki 1917 m.)“ užbaigti. Katedros vedėju paskirtas K. Sinkevičius.
